

המשבר בענף התיירות בעקבות התפרצות נגיף הקורונה

מסמך זה נכתב לקראת דיון בוועדת הכספים ב-31 במרץ 2020 בנושא התמודדות משרד התיירות עם משבר הקורונה. במסמך מוצגים נתונים על ענף התיירות בישראל, אומדנים של השפעת משבר הקורונה על הענף וכן נסקרים כלי מדיניות של סיוע לענף התיירות שננקטו במדינות שונות בעולם.

נגיף הקורונה התפרץ בסין בחודש דצמבר 2019 ומאז נחשפו מדינות רבות לנגיף. ב-11 בפברואר 2020 העניק ארגון הבריאות העולמי לנגיף קורונה החדש את השם הרשמי SARS-CoV-2 והמחלה הנגרמת מנגיף זה מכונה Covid-19 (להלן: נגיף הקורונה). ב-28 בפברואר 2020 העלה הארגון את רמת הסיכון העולמית להתפשטות הנגיף ואת ההשלכות מכך לרמה גבוהה מאוד, וב-11 במרץ 2020 הכריז על התפרצות כפנדמיה.¹

ברבות ממדינות העולם ננקטו צעדים רבים בניסיון לצמצם את התפשטות הנגיף, התחלואה והתמותה, ובכלל זה הטלת סגר, איסורים על התקהלויות של קבוצות בני אדם, סגירת גבולות המדינה לכניסת אזרחים זרים ובידוד לאזרחי המדינה שמגיעים אליה מארצות אחרות.

ענף התיירות הוא אחד מהענפים שמושפעים ביותר ממשבר הקורונה, בעיקר בשל ההגבלות שתוארו לעיל. הגבלות אלו הובילו לעצירה כמעט מוחלטת של טיסות בינלאומיות, סגירת אתרי תיירות רבים ברחבי העולם, ביטול ודחייה של אירועים ופסטיבלים, ובכך למעשה גרמו לשיתוק כמעט מוחלט של ענף התיירות בעולם. על פי הערכות ה-OECD, בניגוד למשברים עולמיים קודמים שבהם ענף התיירות התאושש במהירות, צפוי כי ענף התיירות העולמי יכנס למשבר אשר ייקח זמן להתאושש ממנו.²

1. ענף התיירות בישראל

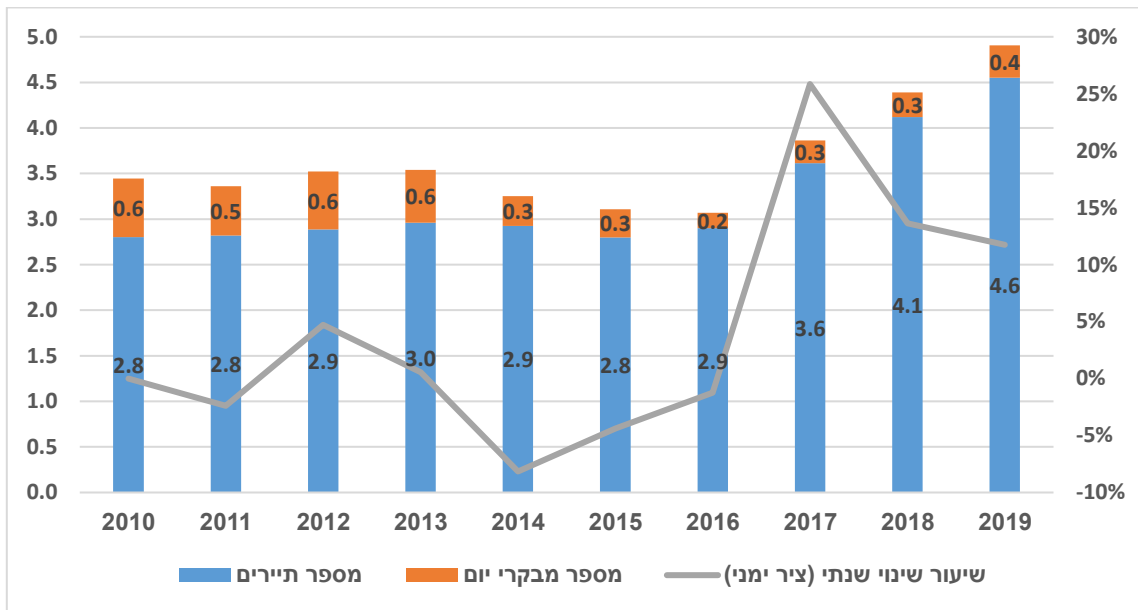
1.1 נתונים על ענף התיירות

תרשים 1 להלן מציג את מספר התיירים ומבקרי יום שנכנסו לישראל בשנים 2010-2019.

¹ World Health Organization, Q&A on Coronavirus (COVID-19), accessed on March 25th, 2020.

² OECD, [Covid-19: Tourism Policy Responses Updated 25 March 2020](#), 25 March 2020.

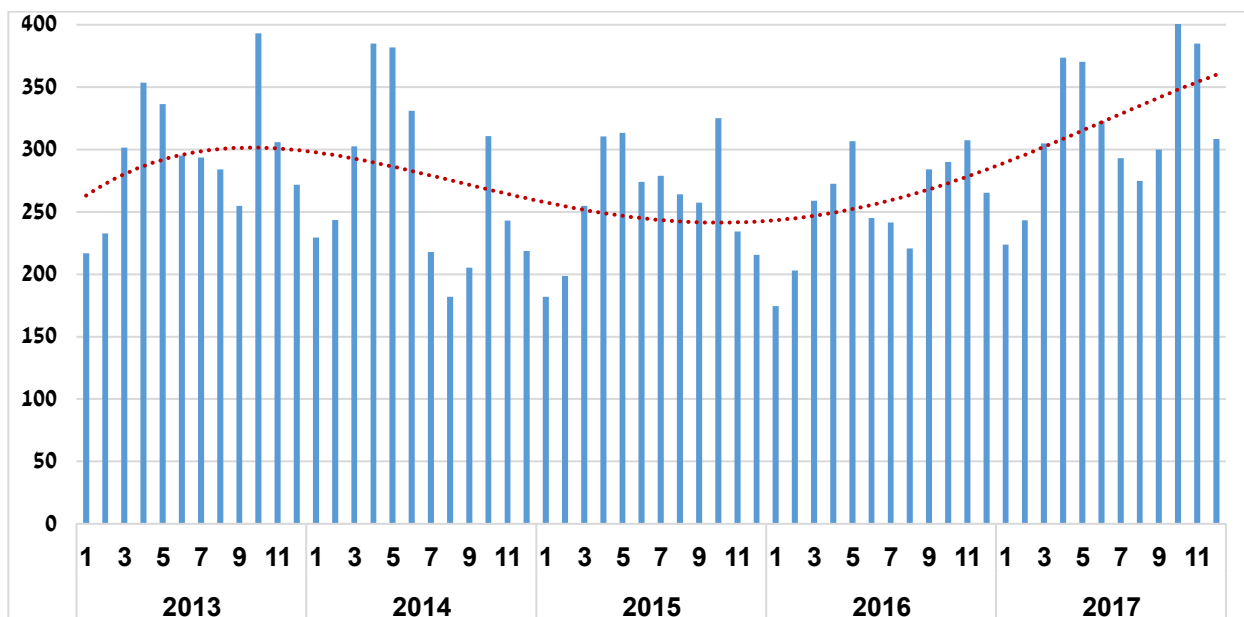
תרשים 1 – מספר התיירים ומבקרי יום שנכנסו לישראל (במיליונים)³

מהתרשים לעיל עולה כי בשנת 2019 נכנסו לישראל כ-5 מיליון מבקרים, שיא של כל הזמנים. מהם כ-4.6 מיליון תיירים וכ-0.4 מיליון מבקרי יום - ומהם כ-100 אלף הם נוסעים המגיעים בסירות שייט ומבצעים עצירה בישראל. ניתן לראות כי כניסת המבקרים לישראל היא תנודתית ומושפעת ממשברים עולמיים ומצבים ביטחוניים בישראל. כך בשנים 2013-2016 הייתה ירידה של כ-13.3% בכניסות המבקרים לישראל, בין היתר כתוצאה ממבצע צוק איתן שהתרחש בקיץ 2014 ומתקופת פיגועי הסכינים שהתרחשה בשנת 2015. בשנים 2016-2019 חלה עלייה של כ-59.8% בכניסות המבקרים לישראל.

תרשים 2 להלן מציג את מספר כניסות המבקרים שנכנסו מדי חודש בשנים 2013-2017.

תרשים 2 – מספר המבקרים שנכנסו לישראל מדי חודש (באלפים)⁴

³ הלמ"ס, כניסות מבקרים לישראל – פברואר 2020, 4 במרץ 2020; כניסות מבקרים לישראל – ינואר 2015, 9 בפברואר 2015.

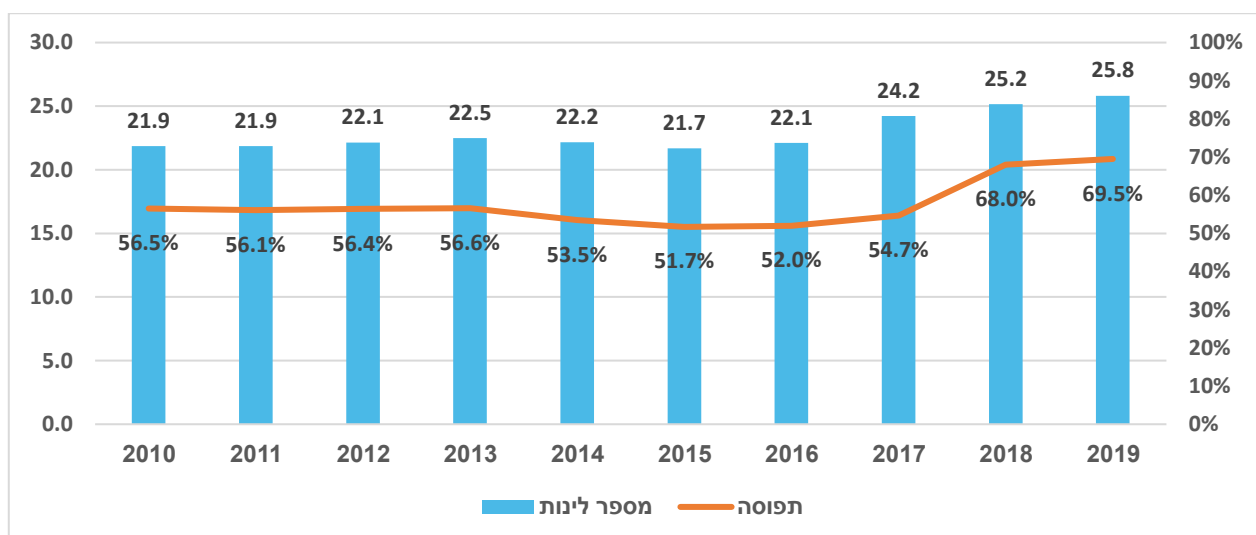
⁴ הלמ"ס, כניסות מבקרים לישראל – ינואר 2015, 9 בפברואר 2015; כניסות מבקרים לישראל – ינואר 2017, 8 בפברואר 2017.

מהתרשים ניתן לראות כי החל מיולי 2014 חלה ירידה במספר כניסות המבקרים בישראל מדי חודש. מגמה זו נמשכה עד לאמצע שנת 2016, והחל מזמן זה חלה עלייה במספר כניסות המבקרים בישראל. באפריל 2014 היו כ-385 אלף כניסות מבקרים, והחל ממועד זה כניסות המבקרים הלכו ופחתו, עד אשר רק באפריל 2017 מספר כניסות המבקרים היה קרוב לנתון זה עם כ-374 אלף כניסות. נתונים אלו ייתכן שהם כתוצאה ממצע צוק איתן, שהתרחש בקיץ 2014, וכן האירועים הביטחוניים שקרו בשנת 2015 ותחילת שנת 2016. **מתרשים זה עולה כי לאחר התרחשות אירועים ביטחוניים בישראל, נדרשת תקופה של כמספר חודשים עד כשנה, להתאוששות ענף התיירות ממשברים אלו.**

יש לציין שעל מנת לסייע לתעשיית התיירות להתאושש מהירידה החדה בכניסות המבקרים בקיץ 2014 בעקבות מבצע צוק איתן, קידמו משרדי התיירות והאוצר החלטת ממשלה, שעיקרה סיוע לתעשיית התיירות בכלל, ולעסקים שפעולתם מתמקדת בתיירות נכנסת בפרט. הסיוע נעשה באמצעות הגדלת תקציבי השיווק, מתן הלוואות לעסקי תיירות בתנאים מוטבים, שיפוי עסקים תיירותיים בגין תשלומי ארנונה ועוד.⁵

תרשים 3 להלן מציג את מספר הלינות ותפוסת החדרים בישראל, בשנים 2010-2019.

תרשים 3 – מספר הלינות והתפוסה במלונות בישראל (במיליונים)⁶

מהתרשים עולה כי בשנת 2019 היו כ-25.8 מיליון לינות במלונות בישראל ושיעור התפוסה עמד על כ-69.5%, שיא בעשור האחרון. כמו כן, בהמשך למגמות שהוצגו בתרשימים לעיל, ניתן לראות כי בשנת 2013 היו כ-22.5 מיליון לינות ושיעור התפוסה עמד על כ-56.6%, כאשר בשנים 2014-2016, הן מספר הלינות והן שיעור התפוסה היה נמוך יותר, ורק בשנת 2017, מספר הלינות עלה לכ-24.2 מיליון לינות ושיעור תפוסה של כ-54.7%. לוח 1 להלן מציג נתונים על הכנסות ותעסוקה בענף התיירות בישראל, בשנים 2010-2019.

⁵ משרד ראש הממשלה, החלטה של 2026 של הממשלה ה-33, [סיוע לתעשיית התיירות בעקבות מבצע "צוק איתן"](#), 23 בספטמבר 2014.

⁶ הלמ"ס, [לינות ותפוסה במלונות תיירות, לפי רמה וסוג, מחוז ונפה ביישובים נבחרים-נתונים מצטברים](#), 26 בפברואר 2020; רבעון סטטיסטי לתיירות, [לוח 20 - חדרים, מיטות, לינות ותפוסת מיטות בכל המלונות](#), 16 בינואר 2020.

לוח 1 – נתוני הכנסות ותעסוקה של מלונות תיירות (2010-2019)⁷

שנה	סה"כ פדיון (במיליארדי ש"ח)	פדיון ממוצע ללילה לאדם (בש"ח)	סה"כ שכר (במיליארדי ש"ח)	מספר משרות (באלפים)	שכר חודשי ממוצע (באלפי ש"ח)
2010	8.54	397	2.07	33.0	6.3
2011	8.69	405	2.23	34.1	6.5
2012	9.28	425	2.36	33.9	6.8
2013	9.45	425	2.47	34.2	6.9
2014	9.47	431	2.60	35.2	7.0
2015	9.95	465	2.73	36.9	7.2
2016	10.15	470	2.84	37.0	7.4
2017	11.12	469	3.20	41.0	7.8
2018	12.07	490	3.42	40.6	8.1
2019	12.66	500	3.63	42.1	8.2
שינוי - 2019-2010	48.2%	26.0%	75.1%	27.7%	30.2%

מהלוח עולות הנקודות הבאות:

- בשנת 2019, סך הפדיון בענף התיירות עמד על **כ-12.66 מיליארד ש"ח**, גידול של 48.2% לעומת שנת 2010. הפדיון הממוצע ללילה לאדם, עמד על כ-500 ש"ח, גידול של כ-26%.
- בשנת 2019, סך כל השכר ששולם בענף התיירות היה **כ-3.63 מיליארד ש"ח**, גידול נומינלי של כ-75.1% משנת 2010.
- מספר המשרות במלונות תיירות עמד בשנת 2019 על **כ-42 אלף משרות**, גידול של 27.7% לעומת שנת 2010. השכר החודשי הממוצע בענף התיירות, בשנת 2019, היה **כ-8,200 ש"ח**, גידול נומינלי של כ-30.2% משנת 2010.

1.2 אומדנים של השפעת משבר הקורונה על ענף התיירות בישראל

לענף התיירות יש חשיבות כלכלית, חברתית ופוליטית והוא משפיע על ענפי כלכלה רבים. ההוצאות של תיירים מחו"ל בארץ נאמדו בשנת 2018 בכ-25 מיליארד ש"ח, כ-13.9% מסך יצוא השירותים של ישראל. **הערך המוסף של ענף התיירות נאמד בכ-30.8 מיליארד ש"ח, המהווה כ-2.6% מהתמ"ג.** מספר המשרות בכלל ענף התיירות נאמד בכ-141 אלף משרות, כ-3.6% מהמשרות במשק.⁸ מנתונים אלו עולה כי משבר כלכלי בענף זה, עשוי להשפיע על כלל המשק וכן בעל השפעה לא מובטלת על התוצר. במצב זה, של עצירה כמעט מוחלטת של כל שירותי התיירות בישראל, התוצר במשק עשוי לרדת בכ-2.6% (בחישוב שנתי) רק כתוצאה מפגיעה קשה בענף התיירות.

⁷ הלמ"ס, **פדיון ותעסוקה במלונות תיירות בשנת 2019**, 24 במרץ 2020. השכר חודשי הממוצע הוא לעובדים המועסקים באופן ישיר במלונות ולא כולל עובדים המועסקים דרך חברות כוח אדם.

⁸ הלמ"ס, **השנתון הסטטיסטי לשנת 2019, תיירות ושירותי הארחה**, 2 בספטמבר 2019. כלל ענף התיירות כולל בין היתר סוכנויות נסיעות, מורי דרך, שירותי פנאי ונופש ומפעילי אטרקציות שונות.

על פי הדיווחים של חברת אל-על לבורסה לניירות ערך, עולה כי החברה צופה ירידה בהכנסותיה בגין משבר הקורונה בסך של כ-70-90 מיליון דולר עבור החודשים ינואר-אפריל 2020. ב-17 במרץ החברה הודיעה כי היא מוציאה לחל"ת כ-5,500 עובדים עד ל-31 במאי 2020. ב-26 במרץ הודיעה החברה כי היא מתכננת להוציא עובדים נוספים לחל"ת וכן לצמצם היקפי משרה של מנהלים בחברה. החברה הגישה תוכנית התייעלות למשרד האוצר והיא ממתינה לתשובתו על תכנית זו. על פי החברה, תמיכת המדינה בחברה חיונית להמשך פעילותה על מנת לסייע לה להתמודד עם משבר הקורונה.⁹

נכון ל-30 במרץ 2020, בישראל כ-963 אלף דורשי עבודה הרשומים בשירות התעסוקה, 23.13% ממספר המועסקים האפשריים במשק. מתוכם כ-805 אלף הם מצטרפים חדשים, שנוספו לאחר ה-1 במרץ, כשרובם, כנראה כתוצאה מההגבלות שחלו בעקבות התפרצות נגיף הקורונה. חלק ניכר מן המצטרפים החדשים אלו לא פוטרו, אלא נמצאים בחופשה ללא תשלום (חל"ת), חכאים לדמי אבטלה בתקופה זו. על פי נתוני שירות התעסוקה בענפים "מסעדנות, מזון ואירועים" עלה שיעור דורשי העבודה מכ-2.75% בחודש ינואר 2020 ל-6.36% בחודש מרץ 2020.¹⁰

על פי תשובות שניתנו לסקר שנערך על ידי ארגון ה-OECD, עלה כי נכון ל-12 במרץ בישראל כ-5,000 עובדים בתחום התיירות נשלחו לחל"ת וכן כ-4,000 מדריכי תיירים נותרו ללא עבודה.¹¹

2. השפעת נגיף הקורונה על ענף התיירות בעולם

2.1 נתונים¹²

ענף התיירות אחראי בממוצע לכ-4.4% מהתוצר במדינות ה-OECD, לכ-21.5% מסך יצוא השירותים ולכ-6.9% מסך המועסקים במדינות אלו. על פי הערכות ה-OECD, צפויה ירידה של 45%-70% בענף התיירות הבינלאומי בשנת 2020, בהנחה שמשבר הקורונה יימשך לפחות עד חודש יוני 2020. לפי הארגון, אומדנים אלו תלויים במשך הזמן בו ימשך משבר נגיף הקורונה והוא מציג שני תרחישים שונים:

- **תרחיש מתון** – התיירות הבינלאומית תתחיל להתאושש בחודש יולי 2020, ותתחזק לאורך המחצית השנייה של השנה. על פי תרחיש זה, הפגיעה בענף התיירות לשנת 2020, תעמוד על כ-45%.
- **תרחיש קיצוני** – התיירות הבינלאומית תתחיל להתאושש בחודש ספטמבר 2020, ותתחיל לחזור למצב שהיה לפני המשבר, רק ברבעון האחרון של שנת 2020. על פי תרחיש זה, הפגיעה בענף התיירות לשנת 2020 תעמוד על כ-70%.

על פי הערכות של המועצה העולמית לתיירות וטיולים (WTTC), כ-75.2 מיליון משרות בתחום התיירות נמצאות בסיכון בעקבות משבר הקורונה והוא עשוי לגרום להפסד של כ-2.1 טריליון דולר לתוצר העולמי.¹³

להלן יוצגו השפעות אפשריות של משבר הקורונה על ענף התיירות העולמי לפי תחומי התיירות השונים:

⁹ הבורסה לניירות ערך, דיווחי חברות, [דיווחי חברת אל-על](#), כניסה: 30 במרץ 2020.

¹⁰ שירות התעסוקה, [תמונת מצב שירות התעסוקה – משבר הקורונה](#), 30 במרץ 2020.

¹¹ OECD, [Covid-19: Tourism Policy Responses Updated 25 March 2020](#), 25 March 2020.

¹² שם.

¹³ WTTC, [Latest research from WTTC shows a 50% increase in jobs at risk in Travel & Tourism](#), accessed: 25 March 2020.

- **תעופה** – לפי ארגון התעופה העולמי, **בשנת 2020 צפויים הפסדים בתחום התעופה של כ-252 מיליארד דולר**, שהם כ-44% מסך ההכנסות בתחום זה בשנת 2019. חברות תעופה רבות ביטלו לגמרי את הטיסות הבינלאומיות שלהן ומטוסים רבים נשארו על הקרקע. בנוסף, חלק מהחברות הוציאו רבים מהעובדים שלהן לחופשה ללא תשלום, למשל, חברת AIR FRANCR הודיעה כי כ-80% מכוח העבודה שלה יפסיק לעבוד באופן מלא. רוב מדינות העולם הודיעו על מגבלות שונות לכניסת מבקרים לתחומן בשל נגיף הקורונה. נכון ל-23 במרץ, כ-53 מדינות סגרו את שעריהן לחלוטין לכניסת תיירים.
- **שירותי הארחה** – חל קיטון ניכר בתפוסת בתי המלון ברחבי העולם. ירידה זו התרחשה בהתאם לקצב והמקומות בהן מתפשט נגיף הקורונה. כך למשל, שבע מדינות דיווחו כי בשבוע של 9-15 במרץ 2020, חלה ירידה בתפוסת בתי המלון שלהן של למעלה מ-70% בהשוואה לתקופה זו בשנת 2019.¹⁴ בנוסף לבתי המלון, גם פלטפורמות של השכרת דירות דרך רשתות חברתיות, דיווחו על ירידה בשיעור התפוסה שלהן. כך, אתר AIRbnb דיווח על ירידה של כ-40% בשיעור ההזמנות באתר, בערים מרכזיות באירופה ובסין, בעקבות נגיף הקורונה.
- **מסעדות** – ענף המסעדות גם צפוי לחוות קשיים כלכליים בעקבות המשבר, שכן ברוב המדינות ההנחיות הן לסגור לגמרי את המסעדות ולעבור למתכונת של איסוף עצמי או משלוחים, ובמדינות מסוימות נאסרה גם מתכונת זו. בארה"ב, ארגון המסעדות הארצי מדווח כי צפויים הפסדים בענף זה של כ-225 מיליארד דולר, ועשוי לגרום לפיטורין של 5-7 מיליון עובדים. בצרפת, כמיליון איש בתחומי המסעדות, בתי הקפה והמועדונים איבדו את עבודתם כתוצאה מהמשבר.

2.2 סקירת כלי מדיניות לסיוע לענף התיירות בעולם¹⁵

ענף התיירות העולמי צפוי לחוות משבר כלכלי קשה, בעקבות נגיף הקורונה. בעוד ההשפעות ארוכות הטווח של המשבר הנוכחי על ענף התיירות אינן ידועות, מדינות שונות נוקטות צעדים לסייע לענף זה, על מנת שיוכל לצלוח את המשבר בטווח המיידי. בפרק זה יוצגו כלי מדיניות שונים, שננקטו על מנת לסייע לענף התיירות לעבור את משבר הקורונה:

הקמת קרנות למתן ערבות מדינה – מדינות רבות, הקימו קרנות מיוחדות למתן ערבויות מדינה לבנקים, עבור האשראי שהם נותנים לעסקים שנפגעו. להלן יוצגו פירוט דוגמאות המדינות והסכומים שהעמידו לטובת קרנות אלו:

- **אוסטריה** – הרשויות העמידו ערבויות בסך של כ-100 מיליון אירו לעסקים קטנים ובינוניים בתחום התיירות.
- **פורטוגל** – המדינה תעמיד ערבויות מדינה בסך של כ-1.1 מיליארד אירו עבור חברות הפועלות בתחום התיירות וכ-600 מיליון אירו נוספים לעסקים הפועלים בתחום שירותי הארחה.
- **ספרד** – המדינה תיתן קו אשראי של כ-400 מיליון אירו לענפים שנפגעו בעיקר ממשבר הקורונה, כגון תיירות ותחבורה.

¹⁴ המדינות הן: איטליה, לבנון, דרום קוריאה, יוון, כוויית, סין וקוראטיה. לפי סדר יורד בקיטון של שיעור התפוסה. שיעור התפוסה באיטליה ירד בכ-93% בהשוואה לתקופה המקבילה בשנת 2019.

¹⁵ OECD, [Covid-19: Tourism Policy Responses Updated 25 March 2020](https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/covid-19-tourism-policy-responses-updated-25-march-2020/), 25 March 2020.

• **שבדיה** – במסגרת חבילת הסיוע הממשלתית בסך של כ-300 מיליארד קרונות, המדינה תיתן ערבויות לחברות תעופה בסך של כ-5 מיליארד קרונות, שמתוכם יוקצו כ-1.5 מיליארד לטובת חברת התעופה הלאומית הסקנדינבית – SAS.

ביטול או דחייה של מיסים ואגרות – באוסטרליה הוחלט על חבילת תמריצים לעסקים שיפגעו כתוצאה ממשבר הקורונה, בסך של כמיליארד דולר אוסטרלי. חלק מסכום זה יינתן בדמות ויתור על תשלום אגרות או מיסים לעסקי תיירות הפועלים באזורי פארקים לאומיים. בנוסף, הממשל הפדרלי באוסטרליה הודיע על ביטול של תשלום אגרות ומיסים מחברות תעופה מקומיות, בסך של כ-715 מיליון דולר אוסטרלי. בקרואטיה, משרד התיירות החליט על דחייה של מיסי תיירות מקומיים ושל תשלום מיסי חבר לאגודות תיירות וכן של מיסים המוטלים על תיירים בלינות שטח. כך גם באיסלנד, הממשלה הודיעה על ביטול המס על שירותי הארחה עד לסוף שנת 2021.

סיוע כספי לעסקים – באיסלנד, הממשלה החליטה שכל האזרחים מעל גיל 18 יקבלו שוברים למימוש באתרי תיירות מקומיים. סך המענק לשוברים אלו יעמוד על כ-1.5 מיליארד קרונה איסלנדית. בפיליפינים, המדינה הודיעה על חבילת תמריצים למשק בסך של כ-530 מיליון דולר, מתוכה משרד התיירות יקצה כ-118 מיליון דולר לטובת עידוד עסקים בענף התיירות שנפגעו מנגיף הקורונה. ביפן הוכרז על חבילת סיוע בהיקף של כ-9.6 מיליארד דולר לעסקים קטנים ובינוניים ולעצמאים שייפגעו כתוצאה מהמשבר, כשחלק מעסקים אלו הם עסקים בתחום התיירות.

הקצאת כספים לטובת קמפיינים לעידוד תיירות – באוסטרליה יוקצה סכום של כ-50 מיליון דולר אוסטרלי לטובת קמפיינים לעידוד תיירות. כמחצית מהסכום יוקצה לטובת קמפיין בינלאומי לעידוד תיירות חוץ וכמחצית יוקצה לטובת עידוד תיירות פנים. באיסלנד, מכינים בימים אלו קמפיין לעידוד תיירות פנים וחוף והוא יוצג לציבור לאחר המשבר. ביפן יוקצה סכום של כ-3.5 מיליארד יין לטובת מידע וסיוע לתיירים ועל מנת למשוך תיירים חזרה ליפן במהירות לאחר סיום המשבר.

שינוי תנאי ביטול הזמנות בתחום התיירות – בצרפת הוחלט על שינוי מדיניות הביטול שהייתה נהוגה (פיצוי מלא על ביטולי הזמנות בתחום התיירות). השינוי נעשה כך שבעלי עסקים בתחום זה יוכלו להציע זיכוי במקום השירות שהיו אמורים לספק, עבור שירותי תיירות בעתיד. פתרון זה יוכל לעזור לעסקים שנדרשים לתזרים המזומנים עבור הזמנות קיימות, ויוכלו לתת את השירותים הנדרשים, בעתיד לאחר סיום המשבר.

הכללת משרד התיירות בוועדות המיוחדות לפתרון משבר הקורונה -

בקנדה, הממשל הפדרלי הקים ועדת קבינט מיוחדת לטיפול במשבר הקורונה, שנועדה לתת מענה הוליסטי ומתואם בין המשרדים השונים לאתגרים הכלכליים והבריאותיים הנובעים ממשבר זה. משרד התיירות יהיה חלק מוועדת הקבינט, כאשר הפגיעה בענף התיירות תבוא בחשבון בפתרונות ההוליסטיים אשר יינתנו על ידי הממשל.

מתן מענה ישיר לבעלי עסקים בענף התיירות – ביוון הוקמה ועדה מיוחדת לטיפול במשבר נגיף הקורונה. בנוסף, משרד התיירות מספק מענה ישיר לבעלי עסקים בתחום התיירות. דבר זה נעשה בשיתוף ארגון התיירות היווני, על מנת להבין את הבעיות והצרכים של עסקים בתחום התיירות המקומי.

שיכון חולי קורונה במלונות ייעודים – בישראל, במסגרת הפתרונות לבידוד חולי קורונה במצב קל, בוצע מכרז להפעלת בתי מלון כמלונות לחולים קלים בנגיף הקורונה. המכרז נוהל על ידי משרד הביטחון

ובמסגרתו החלו לפעול שלוש מלונות הבראה – מלון דן פנורמה בתל אביב, מלון דן בירושלים, ומלון כינר בסמוך לטבריה. בנוסף, שני מלונות נוספים צפויים אף הם לקלוט חולי קורונה – מלון פרימה פארק בירושלים ומלון סי אוף גיליטי בטבריה.¹⁶ כלי סיוע זה מאפשר פתרון הן למצב הרפואי והן למצב כלכלי, שכן מסייע לבדד במתחם סגור חולי קורונה, וכן מאפשר לבעלי המלון שזכו במכרז, להמשיך ולהפעיל את המלון תמורת תשלום חודשי קבוע. התשלום נעשה על פי מספר השוהים במלון וכן תשלום נוסף עבור חיטוי המלון בתום תקופת ההפעלה, ובכך יסייע לשמור לפחות על רמת הכנסות מסוימות שיכולה לסייע כלכלית לבתי המלון לעבור את תקופת משבר נגיף הקורונה.¹⁷

¹⁶ פיקוד העורף, [מלונות הבראה לחולים קל ולמבודדים](#), כניסה: 30 במרץ 2020.

¹⁷ משרד הביטחון, [קול קורא – להפעלת בתי מלון כמלונות לחולים קלים בנגיף קורונה](#), 15 במרץ 2020.